

Ekonomiskskottets betänkande N:6 i
anledning av landstingsmannen Herman
Mattssons petition av den 14 juni 1922
rörande utlåtning av statens egendomar
i landskapet Åland till åtskilliga åländ-
ska inbyggare.

Landstinget har den 8 sextidne juli för ingående
behandling och utlåtande hänskjutit ovan nämnda
framställning till Ekonomiskskottet och får detsamma
av sådan anledning, med framhåvande av de i
petitionen uttalade önskningsmålen, vördsamt fram-
hålla följande synpunkter:

Utskottet har vid behandlingen av frågan om
nyttjanderättens till statens egendomar i landska-
pet Åland förverkligande, efter det nu gällande
avtal härutinnan upphört att gälla, i likhet med
petitionären funnit, att ärendet i dess egenskap
av en landskaps hushållningsfråga närmast
berör landskapsförvaltningen och dess kompetens.
Utskottet har därför beslutat den omständigheten,
att Landskapsnämnden till Landstingets första ses-
sion år 1923 kommer att uppgöra och inlämna
detaljerat förslag i ämnet, varför Utskottet nu endast
äger att beröra frågans viktigaste punkter och i
varje särskilt fall förorda den lösning Utskottet
anser vara bäst.

De blivande jordlotterna böra, såsom petitionären
även framhåller, möjliggöra ett rationellt jordbruk samt gi-
va brukaren och hans familj en redlig borgen. Nämnda
syfte kan enligt Utskottets förmenande icke uppnås
med mindre än att minimigränsen i fråga om odlings-
lägenhets areal bestämmes till tio (10) ha åker och äng,
medan bostadslägenhets storlek bör bero av omständigheterna.

22
enär en sådan jordlott blott i förenig med annan ar-
betsmöjlighet, såsom t. ex. skog- och hönskötsel, fiske,
hantverk m. m., livnär sin man.

Å andra sidan får maximigränsen ej göras för hög,
ty då kan endast ett fåtal mindre bemedlade och ob-
sultna erhålla jord och därigenom fästas vid hembygden.
Utskottet anser ^{fjuga} ~~fjuga~~ (15) ha utgöra maximum för odling
lägenhet och fjugusen (25) ha för stamlägenhet. För bostads-
lägenhet bestämmes ej någon maximigräns, om än en hus-
tor ägor framhållas som lämplig sådan.

Vad arrendetiden beträffar förordar Utskottet den
längsta möjliga eller nittionio (99) år, emedan i sådan
fall jorden kan betraktas nästan som egen och till alla
ningarnas karaktärsdrag har viljan att äga jord och
ej blott bruka densamma.

I syfte att motverka spekulation anser Utskot-
tet att, utöver Landskapsnämndens prövningsråd,
de blivande jordlotterna ej böra ^{byggnads} ~~byggnads~~ ~~byggas~~ ~~om~~
alltför stora förmåner. Så kan t. ex. i fråga om
skogen å ovan nämnda lägenheter byggnadstimmer
endast efter anvisning proportionsvis överlätas till
varje lott för uppförande av ekonomibyggnader, med
husbehovsskog medgives blott där så skä kan utan att
skada återväxten. För byggnadstimmer bör dock, så
ej gratisöverlåtelse skall, erläggas full betalning i
viss form eller också skall amortering av skulden
äga rum under de första fjuga åren. I samband
med förslår Utskottet tilldelande av betesmark i
mån av tillgång och efter lägenhetens storlek samt
fiskevatten i samma proportion, utom att brukaren i
fullt får fiska vid stränderna till egna holmar.

Även Utskottet finner skäl att ^{föreslå} ~~att~~ ^{ar} bevilja vissa sk.
frihetsår, med avseende å arrendets erläggande, ^{och}
skatten inberäknad, och förslår, att intet arrendes
lägges under de två första åren, medan av arrendet

för det tredje året erläggas en fjärdedel, för det fjärde halften
och för det femte året tre fjärdedelar, varefter fullt arrende beto-
las. Skomläggningen återstår ej frihetsår.

Arrendet skall enligt Utskottets åsikt erläggas efter me-
delmarksgångspriset på säd och smår, enär en större förskjut-
ning i priset för nämnda produkter är tänkbar och en
ensidig bestämmelse om glidande arrende således måste an-
ses vara bristfällig.

Med hänsyn till det ovan sagda får Utskottet vörd-
samst anhålla,

att Landstinget ville överstyra betänkan-
det till Landskapsnämnden för vidare be-
handling.

Marichamn, den 24 november 1922.

J. Karlström J. Troberg:
H. W. Österlund Julius Tullman
O. Lundell

Ullotning or status egendow.

221

Till Ålands Landsting.

Enär § 23 av Lag om självstyrelse för Åland, given i Helsingfors den 6 maj 1920, stadgar sålunda: Nyttjanderätten till statens jordegendomar i landskapet Åland övergår till landskapet o.s.v. med de undantag i samma § finnes angivna, samt med beaktande av § 6 i Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland, given i Helsingfors samma dag, giver detta vid handen, att då de nuvarande arendatorernas kontrakt utgår, dessa jordegendomar få nyttjas under landskapets omedelbara förvaltning.

I betraktande härav och då Landstinget torde hava sig bekant att den jordbehövande befolkningen är stor, samt att många för att vinna sin utkomst emigrera till främmande länder, anser jag det dessa jordområden icke böra lemnas åt en person, utan åt flera i mindre brukningslotter. Dessa lotter skulle, för att ett rationellt jordbruk kunde bedrivas samt en genomsnittsfamilj där hava sin redliga bergning, icke heller tillmätas för små. Såväl en minimi-som en maximigräns ifråga om arealen borde av landskapsförvaltningen bestämmas, exempelvis

223

5 - 15 ha. åker och äng med därtill erforderlig betesmark samt nödig nyttjanderätt till skog. Vad jag anser ^{säva} av särskilt stor vikt, ~~vara~~, är att endast verkligt skötsamma samt, enligt åländsk uppfattning, personer med åländsk hemortsrätt skulle vid jordens utarendering ifrågakomma. Arendetiden borde bli den längsta möjliga, ~~samt~~ ^{och} för att stödja den mindre bemedlade befolkningen och i vidsträcktaste mån fästa ålänningarna vid hembygden, ^{arende}arende vilkoren åtminstone de första åren särskilt lindriga. Då förutsätts att ^Narendator av brukningslott bleve tvungen att bygga erforderliga hus samt anskaffa kreatur och redskap m.m., kunde vissa s.k. frihetsår med ^Narendets erläggande beviljas.

På grund av vad här framhållits, samt då ^Narendetiden å en del av statens jordegendomar i en nära framtid utgår, ber jag vördsammast få fästa Landstingets uppmärksamhet härpå, samt anhålla det Landstinget ville vidtaga sådan åtgärd:

att, då tillfälle gives, jorden kan till åtskilliga åländska inbyggare, till landskapets fromma utlottas.

Mariehamn den 14 juni 1922.

Herman Mattsson